

ศิลปวัฒนธรรมสาร

สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๔๑ ม.๕ ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ๒๒๑๐๐๐

โทร. ๐-๓๕๔๗๑-๐๖๔ แฟกซ์ ๐-๓๕๔๗๑-๐๖๔ www.rbru.ac.th

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๖

วันอังคาร ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒

อดีตปีใหม่ไทย

ศุภฤกษ์ ดีดี ปีใหม่ไทย
 อำนวยพร ชาวไร่ไทย ทุกองค์วาน
 เจริญกาย เจริญชนม์ เจริญยศ
 เงินทอง เต็มบ้าน ทบทได้
 เหตุการณ์ เรืองร้าย ในหัวดวงต่น
 มีแต่สุข ลัดขึ้น วันกลม
 ขออำนาจ เจ้าฟ้า มหากษัตริย์
 ปกป้อง ปลอดภัย ชาวสตรี

อันสงกรานต์ นามใช้ สืบสาน
 นริทูกษ์ สุขโคกนดี สราญดี
 เจริญสิริ ปราบกฎ ทูกราด
 ได้สิ่งดี ถ้วนทั่ว ทุกตัวตน
 สุขุมลาย ศูนย์หมด ไปทุกหน
 ทัดกลล แฝงนดินไทย มีไมตรี
 พระไตรรัตน์ สยามเทวา ทุกถิ่นที่
 มีความสุข ทุกชีวี นรินทร์เทอญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสพ ธีบุญชะถิต

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่๑ ของประเภทสถานที่ราชการ

เมื่อวันที่ ๑๑-๑๕ เมษายน ๒๕๕๒ สำนักศิลปวัฒนธรรม และพัฒนาชุมชนร่วมกับเทศบาลเมืองจันทบุรีร่วมกันจัดประเพณีสงกรานต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีอันดีงามของไทยให้คงสืบต่อไป โดยทางเทศบาลเมืองจันทบุรีได้จัดกิจกรรมตลอดทั้ง ๕ วันที่ผ่านมา อาทิเช่น ตะกร้อลอดห่วง การแข่งขันสละบั้งลื้อ การจัดประกวดรถแห่สงกรานต์ การสรงน้ำพระ ก่อพระเจดีย์ทราย และอื่นๆ อีกมากมาย กิจกรรมประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นในครั้งนี้

ทางสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ ได้จัดรถเข้าร่วมการประกวดแห่สงกรานต์ในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๖.๐๐ น. โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมประกวดได้แก่ สถานที่ราชการ ชุมชน ชมรม สมาคมและอื่นๆ โดยเส้นทางเริ่มจากหน้าวัดใหม่ เคลื่อนไปยังสี่แยกตั้งเอ็ง เลี้ยวเข้าตลาดน้ำพุ ออกหน้าวัดเขตต์นาบุญญาราม เลี้ยวเข้าถนนศรีจันทร์ และไปสิ้นสุดที่วัดใหม่ ในการส่งรถเข้าประกวดครั้งนี้รถของทางสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ จัดอยู่ในประเภทสถานที่ราชการ โดยผลการตัดสินในครั้งนี้รถของทางสำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ ของประเภทสถานที่ราชการ มติรางวัลชนะเลิศเป็นของโรงเรียนเทศบาลจันทบุรี ๒ ซึ่งผลงานในครั้งนี้เป็นที่หน้าภาคภูมิใจของทางบุคลากรสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ ที่เสียสละเวลาและทุ่มเทให้การจัดรถเข้าร่วมการประกวดในครั้งนี้ซึ่งได้นำชื่อเสียงกลับมาสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เล่าสู่กันฟัง

ประเพณีชักเย่อกวียนพระพุทธรูปผ้า อ.ขลุง จ.จันทบุรี

ประวัติพระพุทธรูปผ้า

เมื่อปี

พ.ศ. ๒๑๒๕
ท่านเจ้าอาวาส
ในสมัยนั้น คือ

พระอาจารย์คง ท่านได้อันเชิญรอยพระพุทธรูปผ้าและพระพุทธรูปจากเมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มาประดิษฐาน ณ วัดอินทราราม(วัดตะปอนน้อย) โดยการเดินทางใช้เรือเป็นพาหนะการเดินทางทั้งไปและกลับยาวนานมาก เล่ากันว่าถ้าพระบาทหยุดที่ไหนก็จะมีกรรมโทษที่นั่น เป็นเวลา ๗ วัน ๗ คืน ทุกๆที่

เหตุของการชักเย่อกวียน

ประมาณปี ๒๓๐๐ ได้เกิดเหตุการณ์ข้าวยากหมากแพง ฝนแห้งผกธรรมชาติชาวบ้านตะปอนได้รับความยากลำบากมาก จึงพากันไปปรึกษาผู้นำหมู่บ้าน แล้วไปที่วัดตะปอนน้อย ท่านเจ้าอาวาสในสมัยนั้น ท่านจึงได้อันเชิญรอยพระพุทธรูปขึ้นเกวียนแห่ไปรอบหมู่บ้าน บ้านไหนมีคนเจ็บป่วยก็อันเชิญพระบาทขึ้นบ้าน และนิมนต์พระสงฆ์ประพรมน้ำมนต์ ผลคือผู้นั้นก็หายและบรรเทาเบาบางจากอาการเจ็บป่วยทันที

ชักเย่อกวียนพระบาท

๑๒ เมษายน ของทุกปี

เรียกกันว่า “วันสวด” ชาวบ้านนำกับข้าวมาทำบุญในตอนเช้าตามประเพณี

พร้อมทั้งบางส่วนก็นำน้ำสะอาดจากที่บ้านของตนเองมาใส่ขันน้ำมนต์รอยพระพุทธรูปเพื่อแสดงความเป็นหนึ่งใจเดียวกัน สัมภรณ์สามัคคี เหตุของการรวมน้ำใสสะอาดนั้น ตามโบราณให้พระภิกษุสงฆ์ทำน้ำมนต์ ซึ่งเชื่อกันว่าจะทำให้หายหรือบรรเทาจากโรคภัยไข้เจ็บได้ ในแต่ละปีจะทำกันในช่วงตอนเย็นเวลา ๑๗.๓๕น. ซึ่งในพิธีทำน้ำมนต์รอยพระพุทธรูปจะนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญในการประกอบพิธีจำนวน ๕ รูป เพื่อเป็นการให้พระภิกษุสงฆ์แผ่เมตตาจิต และมีการสวดมนต์สูตรธัมมจักรกัปวัตตสูตร ซึ่งเป็นปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ ซึ่งชาวบ้านเมื่อได้ฟังแล้วเชื่อกันว่าเป็นสิริมงคล นอกจากนั้นยังมีการจุดเทียนชัยที่ตั้งอยู่กลางขันน้ำมนต์ใบใหญ่ โดยในแต่ละปีผู้ซึ่งเป็นประธานในพิธีที่จุดเทียนชัยนั้นก็คือ เจ้าอาวาสวัดตะปอนน้อย เมื่อทำพิธีทำน้ำมนต์เสร็จแล้วชาวบ้านก็จะนำน้ำมนต์ใส่ภาชนะเช่น ขวดน้ำ นำไปดื่มกินและใช้ล้างหน้าเพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ก็จะมีการทำพิธีสะเดาะเคราะห์ โดยความเชื่อของชาวบ้านนั้นต่างเชื่อกันว่าจะเป็นสิริมงคลของชีวิต

๑๔ เมษายน ของทุกปี

เรียกกันว่า “วันแห่” ตอนเช้าทำบุญ โดยวันนั้นชาวบ้านก็จะนำอาหารคาวหวานมาที่วัด บางส่วนก็จะนำมาแข่งขันประกวด

“อาหารร้อยรส พันอย่าง” หรือบางส่วนก็นำมาถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ ตอนเช้าหรือเพลก็ได้ แต่บางท่านอาจจะถวายทั้งเช้าเพลเลยก็ได้ นอกจากจะนำมาประกวดและถวายพระแล้ว ก็ยังนำมาทานกันเองอีกก็ได้ เมื่อทำบุญแล้วก็จะมีการแข่งขันกีฬาชาวบ้านซึ่งในแต่ละปี บางปีก็อาจมีการเปลี่ยนแปลง จึงต้องมีการประชุมกำหนดการก่อนถึงวันจริง ทุกๆปี

วันนี้จึงเป็นวันที่เกี่ยวกับอาหารชะส่วนใหญ่ นั่นเอง ต่อมา ก็จะมีการรดน้ำผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้ใหญ่ ชาวบ้านก็จะเตรียมน้ำหอม มาสรงน้ำพระก่อนแล้วจึงนำไปรดน้ำผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้านตามลำดับ เพื่อขอพรเพื่อความสิริมงคล

หลังจากนั้น พอได้เวลา ๑๓.๑๕ น. ทำพิธีแห่รอยพระพุทธรบาทก็จะมีชาวบ้านมาร่วมกันมากมายทั้งจากในหมู่บ้านและที่อื่นๆ โดยสงฆ์เจ้าพิธีจะเป็นผู้อัญเชิญรอยพระพุทธรบาทขึ้นพาหนะเกวียนเพื่อแห่ไปรอบหมู่บ้านทั้งในพิธียังมีพระสงฆ์มาไฉ่มงคลธारा บางครั้งอาจจะเป็นผู้ว่า หรือนายอำเภอ หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน ก็จะนำพวงมาลัย ดอกมะลิพร้อมด้วยผ้า ๑ สี มาผูกที่รอยพระพุทธรบาทเมื่อผูกเสร็จก็มีพราหมณ์รับต่อพราหมณ์ก็อัญเชิญในระหว่างนั้นก็มีการตีหมิ่ง กลอง ม้อง ระฆัง ดังสนั่นไปทั่ว เมื่อรอยพระบาทขึ้นสู่เกวียนเรียบร้อย พร้อมการผูกผ้า ๑ สี และคล้องพวงมาลัยกันแล้ว ก็นำเกวียนพระบาทออกไปประตูทางทิศตะวันตกออกแห่ไปรอบหมู่บ้าน ก็จะมีขบวนของชาวบ้าน บ้างก็ขึ้นรถบ้างก็เดินตามไป แต่บางส่วนจะคอยจับเชือกที่หัวเกวียน ที่มา: พระคุณเจ้าอาวาสวัดตะปอนน้อย อ.ขลุง จ.จันทบุรี

แก่ตนเอง เมื่อกลับมาถึงวัดก็จะมีกรจุดพระบาทหรือที่เรียกกันว่า ชักเย่อครั้งแรก เพื่อให้เกิดความสามัคคีของชาวบ้าน หลังจากนั้นก็มีกรจุดเทียนเพื่อปิดพิธีเป็นอันว่าจบการทำพิธีในวันนี้แล้ว

๑๕เม.ย. ของทุกปี

ตอนเช้าก็

ทำบุญดังเช่นทุกวันที่ผ่านมา ต่อมาจนถึงตอนเย็นหรือ

ที่เรียกว่าเวลาแตรมลมตก ก็จะมีการแข่งขันชักเย่อเกวียนพระบาทของแต่ละหมู่บ้านหรือบางปีก็จะมีชาวบ้านจากตำบลใกล้เคียงหรือชาวบ้านจากที่อื่นมาร่วมชิงชัยกันแบบเต็มรูปแบบด้วย โดยขบวนการจัดการแข่งขันและถ้วยรางวัลก็ได้มาจากวัฒนธรรมตำบลและอบต. นอกจากนั้นก็ยังมีเด็กๆ เยาวชนมาร่วมชักเย่อเพื่อสืบสานประเพณีนี้ให้คงอยู่คู่ตำบลต่อไป

ช่วงเย็นชาวบ้านตกแต่งกองพระทรายบูชารอยพระบาท

- แต่ก่อนทรายจะนำมาจากที่บ้านของชาวบ้านมาบริจาคที่วัดระหว่างทางการขนทรายจะมีการเล่นสาคน้ำด้วย

- แต่ปัจจุบันการบริจาคแปรเปลี่ยนเป็นเงินทางวัดก็นำเงินไปซื้อทราย แต่บางคนก็ยังอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อยู่

๒๐.๐๐ น. มีพิธีสวดผีหมู่ชาวบ้านก็นำรายชื่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วเขียนนำมาใส่โกศบรรจุอัฐิที่ทางวัดได้เตรียมไว้ พร้อมถวายผ้าบังสุกุลเพื่ออุทิศให้ผู้ตายต่อมาพระสงฆ์สวดผีหมู่ เรียกว่า “สวดพระธรรมคัมภีร์” แต่ก่อนถ้าบ้านไหนมีกระดูกก็จะเอามาด้วย

เก็บตก

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาชุมชน

ขาดไม่ได้ถ้าไม่มีพวกเรา

บอกทางหน่อยครับพี่น้อง

รางวัลนี้ต้องยกให้กับ
บุคลากรสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ

งามอย่างสำนักศิลปวัฒนธรรมฯ

มันใจครับผม

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑
ประเภทรถสถานที่ราชการ

งามอย่างมีคุณค่า

ดึงเข้าเจ้าอย่ายอมแพ้

พวกเราพร้อมแล้วค่ะ

บรรณาธิการ : รศ.นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร

กองบรรณาธิการ : นายสมศักดิ์ นิโรจน์, นายปิยะวัฒน์ เวชการี,นางสาวพร เกตุเล็ก